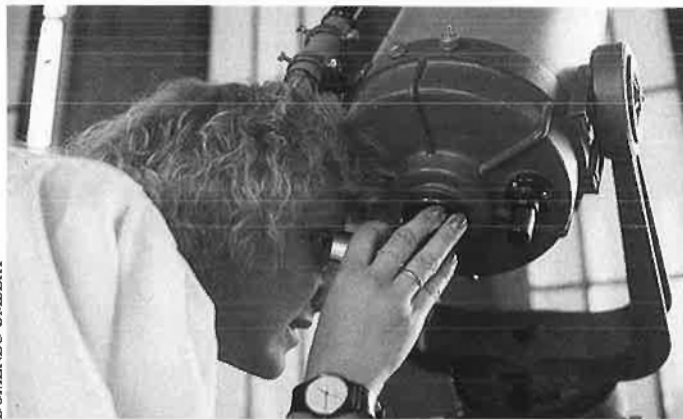


Astronomia: una afició cara i fascinant

Durant els dies 29, 30 i 31 se celebraran a Madrid unes Jornades d'Astronomia. Entre les entitats que hi assistiran hi ha les associacions de València i Sabadell, que són les més actives de tot l'estat. Publiquen butlletins i divulguen aquesta disciplina a les escoles i entre el públic en general.



DOMÈNEC UMBERT

Xavier Duran

L'astronomia sempre ha cridat l'atenció del públic. Observar el firmament és un espectacle curiós i fascinant. Però més enllà de la simple curiositat hi ha persones que dediquen tot el seu temps lliure a l'estudi del firmament. Als Països Catalans hi ha molts astrònoms aficionats i per això no és estrany que tinguem les dues associacions més actives de tot l'estat. Es tracta de l'Associació Valenciana d'Astronomia i de l'Agrupació Astronòmica de Sabadell.

L'agrupació de Sabadell és més veterana. Va ser fundada el 1960 per un grup d'aficionats de la ciutat. El seu primer president era fill del director del *Diari de Sabadell* i per això les dependències del diari van ser la seva primera seu. Més tard s'establiren a Ràdio Sabadell i des del 1965 tenen la seu en un edifici de l'Obra Social de la Caixa de Sabadell, al carrer d'en Font número 1, on disposen d'un observatori. L'associació valenciana va néixer el 1972. Des de fa aproximadament un any tenen la seu al barri de Sant Isidre, al carrer Mariano de Cavia número 45, porta 34, on hi ha també un observatori i un laboratori de fotografia.

L'objectiu de totes dues entitats és facilitar el contacte entre els aficionats i promoure l'astronomia, amb cursos i conferències. També es permet fer observacions des de les instal·lacions de cada agrupació, que a més disposen de biblioteca i hemeroteca. Els sabadellencs tenen uns 650 socis, el 50% dels quals són de fora del Principat. Això és degut en gran part a la qualitat de la seva publicació, *Astrum*, de periodicitat bimestral.

En *Astrum* apareixen notícies i re-

portatges sobre astronomia. Alguns corresponen a treballs fets pels associats. A causa precisament del nombre d'associats no catalans, *Astrum* es fa íntegrament en castellà. Els valencians també fan la seva publicació bimestral: *Rigel*. El treball es publica en la llengua que l'autor de l'article hagi triat i l'editorial és bilingüe.

Els valencians tenen més de 700 associats, pràcticament tots del mateix País Valencià. Això és una mostra de la gran afició que existeix en el país per l'astronomia. A Sabadell la majoria de socis són aficionats, tot i que hi ha també algun professional.

Segons explica Raimon Reginaldo, responsable del Comitè d'Observacions de l'Agrupació de Sabadell, «alguns treballs realitzats pels associats són prou interessants per a publicar-los en revistes especialitzades. Tot depèn dels mitjans que tingui cadascú». Dedicar-se amb certa seriositat a l'astronomia no és gens barat.

De cent mil pessetes a tres milions

El cost dels actuals equips ha estat comentat pel president de l'Agrupació de Sabadell, Josep M. Oliver, a l'editorial del darrer número d'*Astrum*. Oliver explica que Galileu va fer molts descobriments amb un senzill telescopi i que Herschel descobrí el planeta Urà comptant les estrelles una per una. En canvi, ara, un simple aficionat ja necessita un equip molt més complet, amb aparells i complementos diversos, per observar el cel. Oliver acaba amb una frase irònica: «Allò de Galileu no té mèrit: ho va tenir molt més fàcil».

Certament, tenir un bon equip costa molts diners. Però així com hi ha

gent que gasta molts diners a l'any en una afició determinada, sigui esquiar o practicar la vela, també hi ha astrònoms que fan grans inversions. Es pot començar amb un telescopi de 60 o 75 mil·límetres, per unes 100.000 pessetes. Poden passar uns anys abans d'exhaurir-ne les possibilitats. Però després ja cal comprar un telescopi de 200 mil·límetres o més i aparells electrònics. El cost d'un equip mitjanament complet ja se'n pot anar als dos o tres milions de pessetes.

«Els equips dels nostres associats solen ser senzills», explica Emili Amorós, vice-president de l'associació valenciana. «Alguns socis —afegeix— s'han construït ells mateixos el telescopi i per tant els ha sortit més barat». El mateix fan alguns aficionats de Sabadell. «Hi ha qui s'ho construeix ell mateix —explica Reginaldo—, però d'altres tenen grans instal·lacions amb tecnologia avançada».

Un dels problemes de les entitats del nostre país sempre sol ser el finançament. Bàsicament, totes dues viuen gràcies a les quotes de socis. La publicitat de la revista aporta una altra quantitat i finalment hi ha una petita part d'ingressos per cursos realitzats per encàrrec. Publicitat i cursos, però, només representen una setena part dels ingressos de l'agrupació de Sabadell. A València poden fer la revista gràcies a la publicitat. Hi ha una subvenció de la Generalitat valenciana per fer la revista; però, tot i estar aprovada, encara no s'ha rebut. En general, les institucions no presten gaire atenció a l'entitat.

A Sabadell tenen ja un projecte avançat per un nou observatori. L'actual es troba al centre de la ciutat i per tant no és el lloc idoni per a l'observa-



«L'astronomia desperta interès perquè té una aura, una màgia».

ció astronòmica. El nou es construiria al parc Catalunya, finançat per l'Ajuntament de Sabadell i la Diputació. Està dissenyat per promoure la divulgació de l'astronomia i tindrà un auditori i un laboratori fotogràfic.

La tasca de divulgació és important per a totes dues entitats. A València es realitzen cursos, conferències i sessions amb diapositives. A Sabadell hi ha molta demanda per part de les escoles, que volen portar els seus alumnes a visitar l'observatori. Les noves instal·lacions permetran admetre més visites d'aquest tipus.

Com assenyala Raimon Reginaldo, «l'astronomia desperta interès perquè té una aura, una màgia. Els mestres tenen interès a portar els alumnes i els nens s'ho passen bé». N'hi ha molts, però, que es queden només amb l'aspecte espectacular i curiós de l'astronomia. Per això se'ls fa una sessió amb diapositives perquè entenguin el sentit d'aquesta disciplina i aprenguin unes nocions d'astrofísica.

No és estrany que es facin preguntes sobre determinats temes, com l'aparició d'algun OVNI o l'astrologia. «Quan això passa —explica Reginaldo—, donem la nostra opinió, però no fem una campanya activa en contra d'aquests temes».

Dins l'astronomia, un es pot dedicar a diverses activitats. L'Associació Valenciana té seccions de cel profund, meteorits, heliofísica —estudi del Sol—, meteorologia i astrofotografia. Aquesta darrera és una activitat que cada vegada té més implantació.

A tot el món hi ha una gran nombre d'agrupacions astronòmiques. El llibre que les aplega totes té unes 300 pàgines. Hi ha la Unió Internacional d'Astrònoms Amateurs, de la qual es va crear una Junta Europea per tal de realitzar activitats i establir contactes entre les agrupacions del continent.

La relació que es produeix entre els astrònoms aficionats és més a nivell personal que d'entitat. Molts associats mantenen contacte entre ells. Les entitats de tot l'estat es reuneixen, aproximadament cada dos anys, en les anomenades «Jornadas Nacionales de Astronomía», que enguany se celebraran el pròxim cap de setmana a Madrid. Aquesta trobada s'anomenava simplement «Jornadas de Astronomía», però a la quarta edició —la pròxima serà la vuitena—, celebrada precisament a València, s'hi va afegir la paraula «Nacionales». En aquestes reunions es parla dels problemes que afecten totes les entitats i es fan programes conjunts. □

DOMÈNEC UMBERT